

**ТОШО ЛИЖЕВ
НЕ СТРЕЛЯЙ ДОРИ НА ШЕГА!**

chitanka.info

Той имаше великолепно сърце, еластични мускули и издръжливо тяло. Очите му бяха по-зорки от соколови, умът — по-гъвкав от тетивата на аборигенски лък. Той знаеше всичко и можеше всичко.

Наричаха го Дин, а това име беше известно на половината планети от системата Лъвски скок. Знаеха го пилотите и усвоителите, заселниците и аборигените, роботите и децата на всички разумни и неразумни видове.

Дин крачеше на стотина метра пред другите. Този свят му беше познат. Но той нямаше право да рискува, защото човек никога не може да предвиди всички опасности и защото инструкцията го задължаваше да се държи така, като че ли за пръв път стъпва на планетата.

Представи си как другарите му вървят отзад — скупчени, опрели рамо до рамо, отворили широко очи, как трепват при всяко пропукване на съчка, при всяко обаждане на птица...

Той наивно се лъжеше. Нито един от десетте стажанти не се боеше, защото името на водача им беше известно вече и на Земята. Там то беше станало легенда, защото Земята е твърде далече от системата Лъвски скок.

Дин не знаеше що е страх. С котешка стъпка се промъкваше през джунглата, газеше реки и блата, възкачваше хълмове и планини — проникваше пръв там, където шумните и недодялани автомати бяха безполезни. Той беше първото човешко същество, което виждат обитателите на новите планети. И тъй като щяха да съдят за цялото човечество по него, той не можеше да бъде друго освен въплъщение на сила и благородство, на ловкост и ум.

Той беше съвършен усвоител.

И от него искаха да подготвя такива като себе си.

Беше започнала Епохата на великото галактическо преселение. Човечеството се втурна презглава към непознати и чужди светове. И усвоителите станаха най-търсените хора. С това дело се заемаха най-безстрашните, най-издръжливите мъже. Обучаваха ги, тренираха ги дълго и старателно на скъпи полигони, за да работят и оцеляват във всякакви условия. За това дело търсеха търпеливи и пресметливи умове. Развиваха въображението и логиката им. Приучваха ги на светкавична съобразителност, за да постигат по най-късия път разбирателство с представителите на новите светове.

И накрая ги пращаха на двумесечна практика не на полигон, а на току-що проучена планета при опитен усвоител.

Тази работа измъчваше Дин. Еднообразно и дотегливо минаваха дните в бродене на познати пътеки, сред позната растителност, сред познати зверове и птици. Той скучаеше. Тръпнеше от нетърпение да се озове в нов, неизвестен свят.

Но не казваше нито дума на стажантите. Водеше мълчаливо колоната напред.

Дин вдигна глава, замижа от силния блясък на Лъв-17 и заслони с длан челото си. Звездата приближаваше зенита. Беше време за почивка. Дин се огледа.

Наблизо имаше голо, каменливо място. Той дочака групата и ги поведе натам.

— Двайсет минути почивка и лека закуска — обяви Дин.

Стажантите останаха прави.

— Какво има? — учуди се Дин.

— Не е ли по-добре да седнем на тревата? Ето там има чудесна свежа морава...

Дин дори не се обърна.

— Сигурен ли си — попита той — че това е *трева*?

Стажантът протегна ръка, но другарите му го сбутаха и той сконфузено промърмори:

— Приликата е толкова силна, че... извинявай, Командор. Знам чудесно инструкцията, но логиката... Нали знаеш, логиката е по-силна от всякакви правила.

— Какво имаш предвид?

— Ти си минавал оттук. Ти си сядал върху тези зелени стръкчета, които така поразително приличат на трева. Следователно е безопасно. Тази планета в една или друга степен е вече позната.

— Но не и за вас! Вие едва вчера стъпихте на нея. Не забравяйте.

Беше им го казал преди час. И предния ден. Беше го казвал и на предишната група, и по-рано... Докога щеше да го повтаря? Това ли беше работата на усвоителя?

Стажантите неохотно насядаха и отвориха чантите. Наизвадиха продукти. Някои останаха клекнали, защото отдолу им убиваше, и като ги гледаше как предпазливо се наместват, Дин съжали, загдето ги беше довел тук.

Ако беше сам, той нямаше да си мисли за това... Проклети камъни, колко остри са ръбовете им...

Мълчаливо задъвкаха.

В безветреното пладне короните на дърветата безшумно пулсираха. Птиците се бяха изпокрили от жегата и задуха. Никаква живинка не се мяркаше наоколо.

И изведнъж нещо прошумоля. Всички оставиха храната и едновременно се обърнаха.

От гъсталака любопитно надничаше топчеста жълта муцунка. Дин веднага позна животното — беше лакомник. Беше го нарекъл така, защото то не се гнусеше от нищо. Налиташе и на леш, обираше останките от храната на усвоителя, а веднъж дори успя да му отмъкне целия запас от продукти.

Лакомникът зарипа на късите си крака и смело приближи хората. Спря на един скок разстояние, изправи се на задните си лапи и смешно замърда кръглата си муцунка.

Един от стажантите протегна ръка.

— Не го пипай — прошепна Дин. — И не му давайте храна.

Този, който се канеше да хвърли късче месо, смутено отдръпна ръка.

— Ще го отровим ли?

— Не, дявол да го вземе — изпъшка Дин, — нищо няма да му стане. Той е всеяден. Знам това. Аз! Вие още не го знаете. Сами трябва да го разберете. И моля ви се не ме питайте как.

— Вижте!

Всички забравиха лакомника и устремиха погледи нагоре. Синя дългокрила птица кръжеше над горичката. На светлия безоблачен фон на небето ясно различаваха очертанията на дългото ѝ тяло, закривения клон и широката опашка.

Внезапно с птицата стана нещо странно — крилете ѝ сякаш изчезнаха. Миг — и отново се появиха. Като че ли тялото ѝ ги всмукваше в себе си и сетне ги изхвърляше с мигновен, недоловим за човешкото око размах.

Един от стажантите вдигна пушката си и се прицели.

— Не стреляй! — крясна Дин.

Стажантът свали пушката.

— Аз само на шега — каза той. — Инстинкт на ловец. А при такава хубава мишена можеш ли да се сдържиш?

— Не стреляй дори на шега, никога!

Дин закопча чантата си. Внимателно събра останките от храната и ги изсипа в портативния дезинфектор-обменник, закрепен на колана.

Стажантите последваха примера му.

— Командор — обади се някой, — а ти никога ли не си стрелял? Дори на шега?

Дин се намръщи.

— Нито един път. Аз съм най-добрият стрелец в системата Лъвски скок. Но когато съм на работа, не ми се е случвало да стрелям. Вие знаете кога се разрешава това — само при нападение, което не може да се избегне, и при повреда в енергетичната и защитната система на усвоителя...

— Човек като тебе не може да бъде роб на инструкцията. Нима за собствено удоволствие поне веднъж...

— Не! — Възкликна с раздражение Дин. — В непознат свят не се стреля. Такава шега може да разруши всичко, което си постигнал за пет дни така, че после и за пет години да не можеш си го върна.

— Какво е то, Командор?

— Доверието.

— О! Нима има разумни същества на всички планети?

— Този въпрос е безсмислен. Той изхожда от ограничената ни човешка представа. Ние все още не знаем какво представлява извън Земята разумът и какъв може да бъде той. Твърде възможно е това, което наричаме разум, да притежава онова качество на неповторимост и своеобразие, което не ни позволява да срещнем две еднакви човешки лица или две еднакви планети в Големия космос. Затова ние трудно, навярно още дълго време, трудно ще го отличаваме. Затова сме длъжни да пристъпваме към всеки храст, птица, животно, към всичко живо като към разумно, равноправно — в най-лошия случай — на нас създание. Разумът е различен, да, но чувствата са еднакви в цялата Вселена. Усвоителят не може да си позволява никакви волности.

Дин намести чантата на гърба си.

— Жалко — въздъхна някой, — да не можеш да си направиш дори една шега... Жалко...

— Почакайте ме тук — каза Дин. — Аз ей сега ще се върна.

Той беше съвършен усвоител. Имаше великолепно сърце, еластични мускули и издръжливо тяло. Очите му бяха по-зорки от соколови, умът — по-гъвкав от тетивата на аборигенски лък. Знаеше всичко и можеше всичко. И най-важното — той никога не мислеше за това. То беше негово състояние. Негова същност.

Но сега тетивата нервно потрепваше, сякаш я държеше неумела, неуверена ръка...

Какво каза онзи младок, дето имаше мляко на устните си още? Шега... Да, иска му се на него ваканционна разходчица да си направи...

Дин се спъна и с мъка сподави напирателна ругатня.

Беше станал невнимателен и за миг отслаби контрола над себе си и обстановката. А това никога по-рано не беше му се случвало!

Повърхността наоколо беше камениста и неравна, проядена от ерозията. Дин седна и затегна връзките на усвоителските си обуца. Притисна с палци бомбетата и усети как с тихо свистене в кухите подметки занавлиза сгъстен въздух.

Шега... Какво знаеха тези сополанковци. Нима на него не му се искаше. Нима най-добрият стрелец в цялата система Лъвски скок можеше лесно да се задоволява с признанието, дълги месеци да съдържа желанието си, най-естественото за човека желание, което потвърждава мисълта и му носи наслаждение... Шега...

Той свали пушката, сложи я на коленете си и докосна с върха на пръстите си лекия твърд метал. Опари го, беше се нагрят от обедния пек. Дин се сепна и си спомни защо беше тръгнал напред, като ги остави да го чакат.

Тук някъде беше неразгаданият феномен на отражението. Искеше да го види още веднъж, преди стажантите. Беше го вписал в отчета си точно под тази графа — „неразгадани феномени“. При първата среща му се стори нещо съвсем просто. Очевидно, това беше явление подобно на миражите в земните пустини — нали отдавна, отдавна и на Земята е имало пустини. Някаква оптическа игра от пречупването на лъчите... Но Дин знаеше, че очевидно не означава сигурно. Нека специалистите си поблъскат главите, такава отговорност той нямаше право да поема.

Подозираше нещо друго. Нещо особено, непознато за усвоител дори като него. В главата му се беше мярнала мисълта, че това може би

е някакъв огледален свят, че тук проникваха един в друг два различни свята, като единият повтаряше другия, както матрицата оригинала. Предположението му се стори нелепо и той се постара да го забрави. Сега отново си го спомни.

Дин се изправи, разтърпка се и с доволство забеляза, че вече не усеща неравностите на почвата. Напомпаните гъвкави подметки на усвоителските му обуца бяха чудесно направени. Дин беше изпитвал хиляди пъти това чувство, но винаги го изживяваше със свежестта на усещането от първа разходка с тях. Това чувство беше постоянно и към другите вещи, към животните и растенията, към вятъра и звездите, към всичко, което го заобикаляше, към всичко, което се изпречваше на пътя му. Дин дори не помисляше колко много му помагаше детската първичност на възприятието да бъде един съвършен усвоител.

Само тези стажанти го дразнеха. Бяха му дошли до гуша.

Искаха да се шегуват. Те още не познаваха истински бремето на човешката отговорност към чуждия свят. И навярно скришом му се надсмиваха. Смятаха го за буквояд, за затъпял сухар с кретенското въображение на древен компютър...

Ех, миличките, да ми паднете на друго място, да видите, как ще се пошегувам с вас, какъв главозамайващ фарс ще ви изиграя, как...

Изображението се появи внезапно и мигновено.

Гола каменлива повърхност, купища морени, издълбана от ерозията като с бръчки почва, хилави ниски храсти, тъмнеещ в дълбочината силует на горичката... Дин знаеше, че там всяко камъче, всеки лист, всяка пращинка съответства на отсамните. Цялата картина беше копие на света, в който се намираше самият той.

И точно срещу него, на същото място, стоеше един друг Дин. Един човек с великолепно сърце, еластични мускули и издръжливо тяло. Очите му бяха по-зорки от соколови, умът — по-гъвкав от тетивата на аборигенски лък. Един съвършен усвоител, който знаеше всичко и можеше всичко.

Дин тръсна глава. Глупости, това беше безплатно копие. Игра на светлината.

Фигурата повтори едновременно с него движението.

Дин инстинктивно вдигна ръка. Другият Дин също вдигна ръка. В дланта си той стискаше пушка.

Усвоителят се погледна и занемя от изненада. Защо беше свалил оръжието си?

Зад гърба му, от мястото, където беше оставил стажантите, ечна дружен смях.

Звукът проникна в сърцето му и го ужили.

Нещо се отприщи в съзнанието му. Заля го бързострелният поток на спомените. В един миг той изживя отново всичко — непознатите планети, премеждията, търпеливото търсачество... И той осъзна, че през всичките тези месеци, през всичките тези години беше потискал нещо в себе си.

По дяволите, нямаше ли право веднъж да си позволи волност? Да си направи поне една-единствена шега?

Защо не. Беше толкова просто. Нали никой никога не му е забранявал да се поглуми над себе си!

Това, разбира се, е игра на светлината. Мираж. Зад невидимото огледало — знаеше го добре, защото беше минавал оттам — имаше само камънаци, пустош километрична. Познаваше този свят. Беше го обходил и проучил, беше уверен, че няма да навреди никому и няма да уплаши никого.

Дин опря приклада в рамото си и се прицели в другия Дин.

Другият Дин също се прицели.

Отекна изстрел.

Тетивата се скъса.

— Командор! Командооор!...

Бързо-бързо затупкаха десет чифта крака... Десет мъжки лица се надвесиха над тялото на усвоителя.

— Мъртъв е.

— Колко време е нужно да повикаме Спасителната служба и да го отнесем на базата?

— Два-три часа. В най-добрия случаи. Ако няма друго произшествие...

— Ще успеем. Той трябва да живее!

— Ще живее. Три часа са дреболия за новия модел възкресители. Регенерацията...

— Пипнете дулото! Невероятно... Дин е стрелял.

— Но ние чухме само един изстрел!

Стажантите объркано се огледаха.

На стотина-двеста метра срещу тях стояха десет души.

Стажантите вдигнаха ръце за поздрав. И понеже държаха пушки, им се стори, че тези отсреща се прицелват в тях.

Десетте затвора щракнаха като един.

— Не стреляйте! — Извика някой. — Това не е шега... Ако все пак ни убият, след три часа ще пристигне спасителната ракета, ще ни възкресят...

Един по един свалиха оръжието.

Десетимата отсреща също свалиха пушките. По редицата премина въздишка на облекчение.

Тогавя забелязаха, че и другите са в униформи на усвоители. В краката им беше разпространено тялото на друг усвоител. Той беше мъртъв. Трябваше да спасяват още един човек — тази проста и нелепа мисъл премина през главите на всички десетима стажанти.

Но те вече не бяха стажанти. Практиката беше свършила.

— На тази планета всичко започваше отново...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.